

**ОБЕДИНЕТИ
НАЦИИ**

Меѓународен суд за кривично гонење
на лица одговорни за тешки кршења
на меѓународното хуманитарно право
извршени на територијата на поранешна
Југославија од 1991 година

Предмет бр.: ИТ-02-55- Мисц.6

Датум: 17. јануари 2008

Оригинал: англиски

ПРЕД СУДСКИОТ СОВЕТ

Судији: Судија Алфонс Орие, Претседател
Судија Лиу Дакун
Судија Бакон Цастис Молото

Секретар: г. Ханс Холтхуис

Налог од: 17. јануари 2008

**ВО ВРСКА СО: ПОРАНЕШНАТА ЈУГОСЛОВЕНСКА
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

ЈАВНО

**РЕШЕНИЕ ПО ПОДНЕСОКОТ ОД ОБВИНИТЕЛСТВОТО ЗА
ДОНЕСУВАЊЕ ОДЛУКА СПОРЕД ПРАВИЛО 73(А) ВО ВРСКА СО
ЕФЕКТИТЕ ОД ОТСТАПУВАЊЕТО НА НАДЛЕЖНОСТА СПОРЕД
ПРАВИЛО 10 И ПОВТОРНО РАЗГЛЕДУВАЊЕ НА БАРАЊЕТО ЗА
ОТСТАПУВАЊЕ**

Канцеларијата на Обвинителот:

г. Серж Брамерц

Поранешната Југословенска Република Македонија:

Љупчо Шврговски,
Јавен обвинител на Поранешната Југословенска Република Македонија

ОВОЈ СУДСКИ СОВЕТ (понатаму во текстот: Судски совет) на Меѓународниот суд за кривично гонење на лица одговорни за тешки кршења на меѓународното хуманитарно право извршени на територијата на поранешна Југославија од 1991 година (понатаму во текстот: Меѓународниот суд), е задолжен да решава по „Поднесокот од Обвинителството за донесување одлука според правило 73(A) во врска со ефектите од отстапувањето на надлежноста според правило 10“ поднесен на 27. септември 2007 (понатаму во текстот: Поднесок).

I. РЕЛЕВАНТНА ПРОЦЕДУРАЛНА ИСТОРИЈА

1. На 5. септември 2002, Обвинителството поднесе „Барање од Обвинителот за отстапување на надлежноста и поднесок за налог до Поранешната Југословенска Република Македонија“ со кое се бара Судскиот совет да издаде официјален налог Поранешната Југословенска Република Македонија (понатаму во текстот: Македонија) „да ги отстапи во надлежност на Меѓународниот суд сите тековни и идни истраги и судски гонења за наводни кривични дела извршени од припадници на Ослободителната национална армија (понатаму во текстот: ОНА) во текот на 2001, како и сите тековни и идни судски гонења во врска со наводи за активности на македонските сили против цивилите етнички Албанци, граѓани на Република Македонија, во текот на 2001, вклучувајќи ги и наводните кривични дела извршени во Љуботен.¹

2. На 25. септември 2002, се одржа расправа на којашто присуствуваа Обвинителството и Државниот јавен обвинител на Поранешната Југословенска Република Македонија.² На оваа расправа Обвинителството објасни дека тие немаат намера судски да ги гонат обвинетите од понизок ранг коишто се дел од истрагите туку по завршувањето на истрагите планираат нив да му ги вратат во надлежност на правосудниот систем на Македонија.³ Македонската страна не се противеше на отстапувањето на надлежноста, но побара доколку истрагите не водат кон судско гонење од страна на Меѓународниот суд, нејзе да и биде

¹ „Барање од Обвинителот за отстапување на надлежноста и Поднесок за налог до Поранешната Југословенска Република Македонија“, 5. септември 2002 (понатаму во текстот: Поднесок за отстапување), пар. 1. Овој Поднесок вклучува и барање за налог привремено да бидат прекинати сите кривични постапки против двете лица во предметот за градежните работници на „Маврово“, којшто требаше да започне на 11. септември 2002, Поднесок за отстапување, пар. 1. На 10. септември 2002, Судскиот совет одржа неформална расправа и истиот ден го одби ова барање, *види* „Решение по Барањето од Обвинителот за привремен налог и Поднесок за отстапување“, 10. септември 2002, стр. 4. Меѓутоа, Македонија ја одложи постапката во очекување на Решението по Поднесокот за отстапување, Расправа, 25. септември 2002, Т. 36, 48.

² Расправа, 25. септември 2002, Т. 1-2.

³ *Ibid.* Обвинителката изјави дека таа верува дека таа има право да и ги врати предметите на Македонија, *Ibid.* Т. 45-47.

дадена можност да спроведува кривични постапки.⁴ Меѓутоа, македонската страна имаше приговор на едно барање што беше новоподнесено на расправата од страна на Обвинителството, имено да се додаде клаузула кон Решението дека изјава за предимство на Меѓународниот суд може да биде важечка дури и кога произлегува само од Обвинителството, без официјална изјава за предимство да биде издадена од некој Судски совет.⁵

3. На 4. октомври 2002 Судскиот совет го одобри барањето за отстапување на надлежноста врз следните пет предмета:

- i. Предметот за браната „Липково“;
- ii. Предметот за раководството на ОНА;
- iii. Предметот за градежните работници на „Маврово“;
- iv. Предметот „Непроштено“; и
- v. Предметот „Љуботен“.⁶

Меѓутоа, Судскиот совет одби да го одобри барањето на Обвинителството изјавата за предимство да биде важечка и кога таа произлеува само од Обвинителството бидејќи (1) ова премногу би го инхибирало делувањето на правниот систем на Македонија,⁷ (2) Судскиот совет не беше убеден дека сите идни истраги сигурно би ги задоволиле условите за отстапување на надлежноста во согласност со Правилникот,⁸ и (3) во Правилникот јасно е изложена постапката по која еден Судски совет може да побара отстапување на надлежноста предложено од страна на Обвинителството.⁹

4. На 12. мај 2005, Обвинителството го извести Судскиот совет, како и Македонија, дека на 9. март 2005 бил потврден обвинителен акт во врска со истрагата по случајот „Љуботен“, но дека во останатите истраги „ниту еден од наводните сторители нема такво ниво на

⁴ *Ibid.* Т. 18.

⁵ *Ibid.* Т. 29-30, 35-36.

⁶ „Решение по Барањето од Обвинителот за отстапување на надлежноста и Поднесокот за налог до Поранешната Југословенска Република Македонија“, 4. октомври 2002 (понатаму во текстот: Решение).

⁷ *Ibid.* пар. 49.

⁸ *Ibid.* пар. 52.

⁹ *Ibid.* пар. 53.

одговорност што е услов за покренување на обвинителен акт во случај да има доволно докази тие да се поврзат со сторените кривични дела“.¹⁰

5. На 19. септември 2007 Државниот јавен обвинител на Македонија го извести Обвинителството дека Македонија е на мислење дека досиејата на останатите премети не може да бидат префрлени во Македонија без судски налог од некој Судски совет.¹¹ Како резултат на тоа Обвинителството го поднесе Поднесокот во којшто Обвинителството бара појаснување за тоа:

- i. дали, според Правилникот, се потребни уште некои други постапки за да се префрлат досиејата за четирите предмети назад во Македонија, покрај Известувањето; и
- ii. дали за македонската влада и понатаму ќе важат обврските од Решението во оние точки каде што се работи за четирите досиеја сè додека Судскиот совет не го укине налогот за отстапување на надлежноста.¹²

На 5. октомври 2007 Претседателот на Меѓународниот суд му го додели предметот на овој Судски совет.¹³

II. АРГУМЕНТИ

6. Обвинителството тврди дека „претходно отстапени досиеја може да бидат прфрлени до националните власти без понатамошен судски налог, доколку причината за отстапување на надлежноста според правило 9(iii) не постои повеќе и официјално известување е доставено до Судскиот совет и копија од истото им е пратена на националните власти“.¹⁴

7. Во Поднесокот, Обвинителството тврди дека „[с]поред македонските власти постои правен услов за „реципроцитет“, со тоа што доколку нешто е отстапено со налог од некој Судски совет, тоа не може да биде вратено назад до македонските власти без судски налог“.¹⁵

III. ОБРАЗЛОЖЕНИЕ

¹⁰ „Известување од Обвинителството за отстапување на надлежноста“, 12. мај 2005 (понатаму во текстот: Известување), пар. 8.

¹¹ Поднесок, пар. 12.

¹² *Ibid.* пар. 15.

¹³ „Налог за доделување предмет на Судски совет“, 5. октомври 2007.

¹⁴ Поднесок, пар. 14.

¹⁵ *Ibid.* пар. 12.

8. Овластувањето на Судскиот совет да побара од Македонија отстапување на надлежноста во корист на Меѓународниот суд, како што стои во Решението, се потпира на член 9(2) од Статутот којшто гласи:

Меѓународниот суд има предност пред националните судови. Меѓународниот суд може во која било фаза на постапката формално да побара од националните судови да му ја отстапат надлежноста на Меѓународниот суд согласно со овој Статут и Правилникот за постапка и докази на Меѓународниот суд.

За таа цел правило 9 пропишува дека:

Кога Обвинителот ќе дојде до сознание дека во истраги или кривични постапки спроведени во судовите на некоја држава:

[...]

(iii) тоа што е предмет на постапката е блиску поврзано, или на друг начин вклучува, значајни фактички или правни прашања кои би можеле да имаат влијание на истрагите или кривичните гонења што се водат пред Меѓународниот суд,

Обвинителот може да му предложи на Судскиот совет определен од Претседателот доставување на формално барање до тој Суд да му ја отстапи надлежноста на Меѓународниот суд.

Во правило 10 се вели дека „[д]околку Судскиот совет што е задолжен да решава по некој предлог за отстапување на надлежноста дојде до заклучок дека, врз основа на кои било причини наведени во правило 9, отстапување на надлежноста е соодветно, Судскиот совет може да издаде официјално барање до соодветната Држава нејзините судови да му ја отстапат на надлежноста на Меѓународниот суд“.

9. Судскиот совет прво ќе го разгледа второто прашање на Обвинителството, односно, дали македонската влада и понатаму е обврзана со Решението. Штом еднаш се издаде официјално барање за отстапување на надлежноста Државата е обврзана со член 29 од Статутот и правило 11 да постапува во согласност со него.¹⁶ Во врска со тоа, во Решението, Судскиот совет потврди дека официјално барање за отстапување на надлежноста од страна на Меѓународниот суд може да предизвика блокирање на кривичната постапка на судот во одредена држава. Конкретно во врска со предметот за малтретираните градежни работници на „Маврово“, Судскиот совет изјави дека:

¹⁶ Член 29 од Статутот пропишува дека „Државите мораат да соработуваат со Меѓународниот суд во истрагата и кривичното гонење на лицата кои се обвинети за тешки кршења на меѓународното хуманитарно право“. Правило 11 пропишува дека доколку во рок од шеесет дена по донесувањето на официјалното барање за отстапување на надлежноста, „Државата не испрати одговор кој го уверува Судскиот совет дека Државата презела или презема соодветни чекори во врска со барањето, Судскиот совет може да побара од Претседателот да го пријави случајот во Советот за безбедност.“

„[к]ласичниот“ случај на отстапување на надлежноста во корист на Меѓународниот суд може да го блокира делувањето на националниот судски систем [...] во врска со некој конкретен предмет. Според тоа за таквиот отстапен предмет ќе се води постапка пред друг „форум“, но сепак постапката ќе се спроведува. Меѓутоа, во предметот за којшто се работи, Република Македонија ќе биде спречена правно да делува и кривичната постапка којашто ја има започнато нема воопшто да се спроведува; барем не сега за сега.¹⁷

10. Во судската пракса досега било потврдено дека откако:

отстапување на надлежноста е извршено не може да има враќање назад кон статусот *quo ante*. [Државата] се потпира на тоа дека со отстапување на надлежноста овој Меѓународен суд ќе го решава тој предмет во согласност со својот Статут. Со својот интересен закон, воведен за да се овозможи тоа отстапување на надлежноста, [Државата] е сега спречена да продолжи со своите товарења против обвинетиот. Сега овој Меѓународен суд ја има одговорноста да го продолжи судењето на обвинетиот.¹⁸

11. Судскиот совет забележува дека „правото на предимство може да се применува само по официјално барање до националниот суд надлежноста да му биде отстапена на Меѓународниот суд“. ¹⁹ Во своето Решение овој Судски совет изрази мислење:

дека постапката за отстапување на предмети како што е загарантирано со правило 9 и 10 од Правилникот мора да се следи во секој предмет и баз исклучок. Овој Правилник му дава можност на Обвинителот да предложи да биде издадено официјално барање за отстапување (правило 9), но исто така недвосмислено укажува на тоа дека само Судски совет, задолжен да решава по таков предлог, може да донесе решение и конечно да издаде официјално барање до конкретната Држава.²⁰

Поради тоа, овој Судски совет одби да му даде овластување на Обвинителот да преземе предимство без официјално барање од Судски совет.²¹

12. Припишувањето на надлежноста логично води кон заклучокот на Судскиот совет дека Обвинителот не може да ја отстрани блокадата за делување на националниот правен систем што е воспоставена со официјалното барање за отстапување на надлежноста без налог од Судски совет. Според тоа, одговорот на второто прашање на Обвинителството е дека Македонија продолжува да биде обврзана со Решението што се однесува на четирите досиеја сè додека некој Судски совет не го укине барањето за отстапување.

13. Осврнувајќи се сега на првото прашање на Обвинителството, дали е потребно да се преземат некои други постапки за да се префрлат четирите судски досиеја назад во

¹⁷ Решение, пар. 38 (истакнувањето е во оригиналот).

¹⁸ *Обвинителот против Душко Тадиќ*, Предмет бр. ИТ-94-1-Т, „Решение по Поднесокот од Одбраната во врска со принципот *non-bis-in-idem*“, 14. ноември 1995, пар. 36.

¹⁹ *Обвинителот против Душко Тадиќ*, Предмет бр. ИТ-94-1-Д, „Решение на Судскиот совет по барањето од Обвинителот за официјално барање за отстапување во надлежноста на Меѓународниот кривичен суд за Поранешна Југославија на предметот на Душко Тадиќ“, 8. ноември 1994 пар. 9.

²⁰ Решение, пар. 53 (истакнувањето е во оригиналот).

²¹ *Ibid.*

Македонија, Правилникот и судската пракса не предвидуваат никакви постапки за некој Судски совет да отповика барање за отстапување коешто еднаш било издадено.²² Меѓутоа, Судскиот совет забележува дека во член 9 од Статутот, пред да биде изнесено дека Меѓународниот суд може да има предимство над судовите на некоја Држава, стои дека „Меѓународниот суд и националните судови истовремено се надлежни кривично да гонат лицата за тешки кршења на меѓународното хуманитарно право извршени на територијата на поранешна Југославија од 1 јануари 1991 година“. Во својот извештај, Генералниот секретар на ОН објаснува дека „Советот за безбедност нема намера да ги спречува или да им забранува на националните судови да ја спроведуваат својата надлежност кога се работи за [сериозни прекршувања]. Всушност националните судови треба да се поттикнуваат да ја спроведуваат својата надлежност во согласност со своите релевантни национални закони и постапки“.²³

14. Како што беше истакнато погоре, во правило 10 стои дека „[а]ко Судскиот совет кој решава по предлогот за отстапување на надлежноста одлучи, по која било основа наведена во Правило 9, дека отстапувањето е соодветно, тој може да издаде службено барање до засегнатата држава нејзиниот Суд да му ја префрли надлежноста на Меѓународниот суд“. Овластувањето за ова правило се базира на член 9 од Статутот. Покрај тоа не смее да се заборави дека правило 9 се однесува на „истраги и кривични постапки“, односно постапки коишто треба да доведат до фаза кога ќе биде покренат обвинителен акт. Не е задолжително дека обвинителен акт ќе биде покренат кога националната истра ќе му биде отстапена на Меѓународниот суд. Поради тоа Судскиот совет смета дека правило 10 имплицитно предвидува можност за враќање на судски досиеја до националниот правосуден систем доколку основите пропишани во правило 9 не се повеќе применливи. Со други зборови, ако некој Судски совет има овластување да донесе решение со кое се бара од некоја Држава да му отстапи надлежност на Меѓународниот суд, Судскиот совет исто така има овластување да го отповика тоа барање.

²² Во сите предмети за коишто имало официјално барање за отстапување на надлежноста подоцна следел обвинителен акт. *Обвинителот против Душко Тадиќ*, Предмет бр. ИТ-94-1-Т, *Обвинителот против Радован караџиќ, Ратко Младиќ и Миќо Станишиќ*, Предмет бр. ИТ-95-5-99, *Обвинителот против Дражен Ердемовиќ*, Предмет бр. ИТ-96-22-Д, *Обвинителот против Миле Мрквиќ, Веселин Шљиванчанин и Мирослав Радик*, Предмет бр. ИТ-95-13-Р61, *Обвинителот против Ѓорѓе Ѓукиќ*, Предмет бр. ИТ-96-20-Т, *Во врска со предлогот за официјалното барање за отстапување на надлежноста во корист на Меѓународниот суд упатено до Република Босна и Херцеговина во врска со злосторства против населението во долината на реката Ласва*, Предмет бр. ИТ-95-6-Д.

²³ Извештај од Генералниот секретар во согласност со став 2 од Резолуцијата 808 (1993) на Советот за безбедност, ОН док. С/25704, 1993, пар. 64.

15. Во врска со тоа, Судскиот совет потсетува дека во Решението беше спомнат еден „конкретен процедурален механизам“, според кој секоја од страните може да побара расправа на којашто Судскиот совет повторно би разгледувал „дали сè уште целосно е оправдано блокирањето на националниот правосуден систем да ја спроведува својата надлежност предизвикано со отстапувањето на надлежноста“.²⁴ Судскиот совет сметаше дека може да заклучи дека условите повеќе не постојата, па според тоа може повторно да го разгледа и да го отповика барањето за отстапување на надлежноста.²⁵

16. Понатаму, Судскиот совет забележува дека судската пракса на Меѓународниот суд покажува дека Судскиот совет има инхерентно право повторно да разгледа некое решение коешто претходно го донел во случај кога постои промена на околностите или доколку претходното решение било погрешно или предизвикало неправда.²⁶ Судскиот совет, којшто е истиот Судски совет што го донесе Решението – со тоа што судија Молото е замена за судија Ел Махди, којшто повеќе не е судија на Меѓународниот суд – смета дека во рамките на неговото инхерентно право е повторно да го разгледа Решението по сопствено наоѓање. Покрај тоа Судскиот совет смета дека забелешките од Државниот јавен обвинител на Македонија изнесени на расправата во септември 2002 заедно со тврдењата на Обвинителството му ги обезбедуваат на Судскиот совет сите потребни информации. За да се избегне процедурално одложување, Судскиот совет смета дека нема потреба од понатамошни поднесоци. Според тоа Судскиот совет самиот ќе го решава овој проблем.

17. Значи останува на Судскиот совет по своја иницијатива повторно да го разгледа Решението. Од 12. мај 2005, кога Обвинителството ги извести Судскиот совет и Македонија дека ги завршиле своите истраги, повеќе не постои условот што е пропишан во правило 9(iii) дека „тоа што е предмет на постапката е блиску поврзано, или на друг начин вклучува, значајни фактички или правни прашања кои би можеле да имаат влијание на истрагите или кривичните гонења што се водат пред Меѓународниот суд“. Поради тоа отстапувањето на надлежноста од страна на Македонија во корист на Меѓународниот суд не е повеќе соодветно.

IV. ДИСПОЗИТИВ

²⁴ Решение, пар. 40.

²⁵ *Ibid.*

²⁶ *Обвинителот против Станислав Галиќ*, Предмет бр. ИТ-98-29-АР73, „Решение по барањето од Обвинителството за дозвола да поднесе жалба“, 14. декември 2001, пар. 13; *Обвинителот против Здравко Муциќ и др*, Предмет бр. ИТ-96-21-Abis, „Пресуда по жалба на казна“, 8. април 2003, пар. 49; *Обвинителот против Јадранко Прлиќ и др*, Предмет бр. ИТ-04-74-Т, „Решение по барањето за повторно разгледување и потврдување на жалбата на решението за прифаќање на изјавата од Јадранко Прлиќ“, 8. октомври 2007, пар. 11.

18. Поради гореизнедените причини, во согласност со член 9 и правило 10, доаѓајќи до заклучок дека ги има сите неопходни податоци за донесување решение, Судскиот совет повторно го разгледува Решението и го отповикува барањето за отстапување на надлежноста од страна на Македонија. Според тоа Судскиот совет и наложува на Канцеларијата на Обвинителот сите судски досиеја да и ги врати на Владата на Поранешната Југословенска Република Македонија.

Составено на англиски и на француски, при што англиската верзија е меродавна.

Датирано од 17. јануари 2008,

Во Хаг

Холандија

(своерачен потпис на оригиналот)

Судија Алфонс Орие

Претседател

[Печат на Меѓународниот суд]